

Sygn. akt III AUa 359/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka (spr.) SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2017 r. w Szczecinie

sprawy J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o odsetki

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 marca 2016 r. sygn. akt VI U 559/15

- zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I oraz poprzedzającą go decyzję w ten sposób, że przyznaje J. M. odsetki za okres od 11 października 2013r. do 5 maja 2015r.,
- odstępuje od obciążania ubezpieczonego J. M. kosztami zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Gabriela Horodnicka- SSA Urszula Iwanowska SSA Barbara Białecka

Stelmaszczuk

Sygn. akt IIIAUa 359/16

UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. M. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 02.06.2015 roku odmawiającej prawa do odsetek za zwłokę w przyznaniu ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do odsetek za okres od 01.08.2013 r. do dnia 31.05.2015 r.

Organ pozwany – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. w odpowiedzi na odwołanie wniosł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 8 marca 2016 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. na rzecz ubezpieczonego J. M. kwotę 1901,42 złote (jeden tysiąc dziewięćset jeden 42/100) tytułem odsetek za okres od dnia 13 sierpnia 2013 roku do dnia 05 maja 2015 roku i oddalił odwołanie w pozostałym zakresie. Orzekł również o kosztach procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Ubezpieczony J. M. urodzony w dniu (...) posiada wykształcenie podstawowe. Na mocy decyzji pozwanego z dnia 19.02.2013 r. ubezpieczonemu przyznano prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy do dnia 31.07.2013 r. W dniu 28.06.2013 r. ubezpieczony złożył w ZUS wniosek o przywrócenie prawa do renty. Komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 13.08.2013 r. uznała, że ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy. W oparciu o to orzeczenie pozwany wydał w dniu 02.09.2013 r. decyzję o odmowie przyznania prawa do renty. Od decyzji tej ubezpieczony odwołał się w dniu 03.10.2013 r. Prawomocnym wyrokiem z dnia 27 stycznia 2015 roku, sygn. akt: VI U 1286/13 Sąd Okręgowy - Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przywrócił ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy począwszy od dnia 1 sierpnia 2013 roku na trwałe. W toku postępowania Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy ortopedy i neurologa celem ustalenia czy ubezpieczony jest nadal niezdolny do pracy, jeżeli nie – na czym polega poprawa stanu jego zdrowia zważywszy, że do 31.07.2013 r. był uznany za częściowo niezdolnego do pracy. Biegli ortopeda i neurolog rozpoznali u ubezpieczonego:

przewlekły bólowy zespół kręgosłupa na tle zmian zwyrodnieniowych i dyskopatii z ograniczeniem funkcji, stan po wielokrotnym leczeniu operacyjnym dyskopatii lędźwiowej, przewlekły zespół bólowy korzeniowy z ubytkami i stwierdzili, że ubezpieczony jest nadal częściowo niezdolny do pracy, a niezdolność ta ma charakter trwały. Prawomocny wyrok wpłynął do organu rentowego w dniu 09.04.2015 r. Następnie w dniu 05.05.2015 r. organ dokonał wypłaty świadczenia. Biegli wydający opinię w sprawie VI U 1286/13 orzekali w oparciu o badanie ubezpieczonego i tą samą dokumentację medyczną, którą dysponowali lekarze orzecznicy. Dodatkowe informacje dotyczące przebiegu choroby nie były istotną przesłanką do przyjęcia stanowiska, że ubezpieczony jest niezdolny do pracy. Dokumentacja medyczna i badanie ubezpieczonego oraz przewlekły wywiad chorobowy uzasadniały uznanie już na etapie postępowania prowadzonego przez organ rentowy ustalenia niezdolności do pracy ubezpieczonego.

Wysokość odsetek za okres zwłoki od dnia 13.08.2013 r. do dnia 05.05.2015 r. wynosi 1.901,42 zł.

Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie ubezpieczonego okazało się uzasadnione. Ustalenia w postępowaniu wymagało, czy odmowa przyznania prawa do renty nastąpiła wskutek błędu pozwanego, co stosownie do treści art. 85 ust.1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) powodowałoby obowiązek zapłaty odsetek. Zgodnie z wyżej wymienionym przepisem, jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Odsetki nie przysługują w przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub podwyższeniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności. Za błąd pozwanego musi zostać uznany błąd lekarza orzecznika, komisji lekarskiej ZUS, którzy przez błędne określenie stanu zdrowia ubezpieczonego spowodowali wydanie decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania świadczenia i naruszającej w ten sposób przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do renty. Celem wyjaśnienia, czy ustalenie u ubezpieczonego w toku postępowania VI U 1286/13 częściowej niezdolności do pracy zostało poczynione na podstawie okoliczności znanych Komisji Lekarskiej w Z. wydającej orzeczenie z dnia 13.08.2013 roku czy też w toku postępowania przed

Sądem zostały przedstawione nowe dowody lub okoliczności wskazujące na istnienie niezdolności do pracy, a w konsekwencji czy orzeczenie Komisji dotknięte było błędem, a jeżeli tak na czym ów błąd polegał Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych neurologa i ortopedy, wydających opinię w w/w sprawie. Biegli jednoznacznie stwierdzili, iż wydający opinię w sprawie VI U 1286/13 orzekali w oparciu o badanie ubezpieczonego i tę samą dokumentację medyczną, którą dysponowali lekarze orzecznicy. Dodatkowe informacje przedstawione w toku postępowania dotyczące przebiegu choroby nie były istotną przesłanką do przyjęcia stanowiska, że ubezpieczony jest niezdolny do pracy. Biegły ortopeda podkreślił, że dokumentacja medyczna i badanie ubezpieczonego oraz przewlekły wywiad chorobowy uzasadniały uznanie już na etapie postępowania.

Sąd Okręgowy wskazał, że organ rentowy zobowiązany jest do spełnienia świadczenia z ubezpieczenia społecznego od momentu, w którym powstało prawo do tego świadczenia - art. 129 ust.1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Paragraf 2 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1.02.1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U. nr 12, poz.104) stanowi, iż odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania tych świadczeń, do dnia wypłaty świadczeń. Ustęp kolejny dodatkowo wskazuje, iż okres opóźnienia w ustalaniu prawa do świadczeń i ich wypłacie liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji, a okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności.

Pozwany powołując się na przepis art. 118 ust.1 i 2 ustawy wskazał, iż wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Organ rentowy w uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie podniósł, że za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji przyjął datę wpływu oświadczenia o osiągnięciu przychodu. Sąd nie podzielił tego stanowiska, albowiem w sprawie niniejszej prawo do świadczenia przysługiwało ubezpieczonemu już w dacie orzekania, stwierdzenie zaś tego faktu możliwe było już przez komisję lekarską ZUS. Gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012 r., III UK 110/11, publ. LEX nr 1227452, G.Prawna 2012/230/9). Odnośnie wysokości odsetek Sąd I instancji podzielił wyliczenia organu rentowego, który wskazał kwotę 1.901,42 zł. Świadczenie w tej wysokości nie było kwestionowane przez strony, ponadto w ocenie Sądu nie jest dotknięte błędem i prawidłowo uwzględnia okresy opóźnienia, za które przysługuje ubezpieczonemu prawo do odsetek.

Sąd Okręgowy oddalił odwołanie w pozostałym zakresie tj. co do żądania odsetek za okres przed dniem 13.08.2013 r. oraz po dniu 05.05.2015 r. W ocenie Sądu dopiero od dnia wydania orzeczenia przez Komisję Lekarską ZUS ubezpieczonemu należą się odsetki. Ponadto jak wskazał organ rentowy w dniu 05.05.2015 r. świadczenie zostało ubezpieczonemu wypłacone, czego on nie kwestionował zatem bezzasadne i nie poparte żadnymi dowodami pozostawało żądanie ustalenia odsetek za dalszy okres.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając go w części zasadzającej odsetki ponad kwotę 1872, 94zł. i zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego - art 118 ust. 1, ust. 4 i ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez błędne ustalenia daty, od której należą się powodowi odsetki od nieterminowo wypłaconego przez organ świadczenia rentowego.

Wskazując na powyższy zarzut apelujący wniósł:

- o zmianę wyroku i oddalenie odwołania w części zaskarżonej apelacją,

- o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania ma apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu apelacji wskazano, że zgodnie z art. 118 ust.1, ust. 4 i ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4 następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni. Biorąc pod uwagę powyższe przepisy, w przedmiotowej sprawie nie było podstaw do zasądzenia odsetek od dnia 13.08.2013r. tj. od daty wydania orzeczenia Komisji Lekarskiej ZUS. Zdaniem skarżącego prawo do odsetek przysługuje powodowi od dnia 11.10.2013r. - jest to kwota 1872,94zł. Bowiem od 13.08.2013r. należy doliczyć 30 dni jako termin do wydania decyzji (02.09.2013r.), a ponieważ termin wypłaty świadczenia przypadał na 10.10.2013r. to organ rentowy pozostawał w zwłoce od dnia 11.10.2013r.

Ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona.

Słusznie apelujący zarzucił naruszenie art. 118 ust. 4 i 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z treścią ust. 5 wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, czyli z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni.

Termin płatności renty został ubezpieczonemu ustalony na 10- ty dzień każdego miesiąca. Natomiast datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie powinien być dzień wydania orzeczenia przez Komisję Lekarską ZUS tj. 13.08.2013r. Najbliższym terminem płatności renty po 13.08.2013r. był 10.09.2013r. Skoro między 13.08.2013r. a 10.09.2013r. jest mniej niż 30 dni, płatność następuje w myśl cytowanego wyżej przepisu w następnym terminie płatności, którym w niniejszej sprawie jest 10.10.2013r.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych w § 2 reguluje zasadę, iż odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń – do dnia wypłaty świadczeń.

Zatem mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny przyjął, iż dniem wypłaty świadczenia powinien być 10.10.2013r. a skoro organ rentowy tego nie uczynił odsetki należą się ubezpieczonemu od 11.10.2013r. do 5.05.2015r.. Organ rentowy w apelacji wskazał prawidłową datę początkową, od której należy wypłacić odsetki, jednakże uzasadnienie tej daty było nieprawidłowe.

Na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję. Uznając, że w niniejszej sprawie zachodzą szczególne okoliczności odstąpił od obciążania ubezpieczonego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym w myśl art.102 k.p.c. albowiem zmiana wyroku dotyczyła tylko niewielkiej kwoty – 28 zł. a minimalne wynagrodzenie dla pełnomocnika organu rentowego wynosiłoby kwotę prawie 10-cio krotnie wyższą, a ponadto ubezpieczony otrzymuje rentę w wysokości ok. 1000 zł.